

OSMANLI ARAŐTIRMALARI

XXV

NeŐir Heyeti - Editorial Board

Halil İNALCIK - İsmail E. ERÜNSAL

Heath W. LOWRY - Feridun EMECEN

Klaus KREISER

Misafir Editörler:

Hatice AYNUR - Mehmet KALPAKLI

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

XXV

Prof. Dr. Mehmed ÇAVUŞOĞLU'na

ARMAĞAN - I

İstanbul - 2005

AZİZ DOSTUM MEHMED ÇAVUŞOĞLU

Muammer ÜLKER

Merhum, büyük bilgin, hocaların hocası Ali Nihat Tarlan'ın edebî ilmine hayrân olanlardandım. Bu müstesnâ âlimin Edebiyat Fakültesi'nde yetiştirdiği bir çok öğrencisi de onun gibi kendi sâhasında söz sâhibi bilginler oldular. Her biri ayrı üniversitelerde binlerce genci yetiştirdi. Eserleriyle, yazdıkları kitaplarla da Türk Edebiyatını tanıtmaya ve sevdirmeye konusunda büyük hizmetler ifâ ettiler, pek çok değerlerle zenginleştirip aydınlık bir hâle getirdiler.

Bunlardan en değerli olanlardan birisi şüphesiz merhum Mehmed Çavuşoğlu idi. Pek genç, vakitsiz gitmesine rağmen kısa ömrünü devrinin edebiyatta ünli bilginlerinden yararlanarak, bilgi ve feyz alarak fevkalâde bir öğrenimle süsleyip, değerli eserler vererek taçlandırmıştır.

Derslerinin dışında genellikle târih Süleymâniye Kütüphânesi'nin feyizli ve bereketli kubbesinin altında çalışarak, Türk Edebiyatında nice dîvânî anlaşılır hâle getirerek bugünün diline kazandırmıştır.

Aramızda müstesnâ bir bilgi dostluğu ve hattâ kardeşliği oluştu. Birbirimize ilgi sâhamızda yeni ne bulursak göstermek, okutmak, bilgi zevkini bölüşmek âdetâ ihtiyaç hâline gelmişti. Her gün sayısız beyitler, sehl-i mümtenî mısralar terennüm ediyorduk. Öyle ki; Çalışma esnâsında varaklar, sayfalar arasında rastladığı güzellikleri gözlüğü burnunun ucuna inmiş vaziyette okuma salonundan koşarcasına müdür odasına getirir, bana gösterir, seslice okumamı ister, birlikte bilgi zevkinin doruğuna ulaşırdık. Yıllardır o günleri arıyor, onun yokluğunun acısını derinden duyuyor, aziz rûhuna rahmetler iletmesini Tanrıdan niyâz ediyorum.

Kitapları yayımlandıkça birlikte seviniyor, yenileri için vakit fevt etmeden hemen çalışmalara başladığına gururla şahid oluyorduk. İlk nüshaları kendine

özgü, dostluk ve muhabbet ifâdeleriyle imzalayarak bana getiriyordu. Mutluluğun zirvesine ulaşıyorduk.

Eserler eserleri izledi. Tâ o meş'um kaza ile sonuçlanan seyâhate kadar ne kadar mutlu olduğumuzun farkında değilmışiz. O, bu âlemi terketti, şehîden vefât etti. Fakat biz neler, neler yitirdiğimizin hâlâ ebedî acısı içindeyiz.

Mekânı cennetü'l-firdevs rûhu şâd olsun.

*Mehmed Çavuşoğlu cennette yârab!
Sevdikleriyle birlikte olsun.
Onbir Temmuz dokuzyüz seksen yedide
Şehîd oldu gitti, ruhu şâd olsun.*

Büyük Atatürk'ün İstiklâl mücâdelemizi başlattığı günlerde tanıdığı ve Cumbûrbaşkanı olarak Amasya'yı teşriflerinde "Genç cumhûriyetimiz bu gibi ulemâ ile iftihâr eder" diye iltifatta bulunduğu meşhur müftî Abdurrahman Kâmil efendinin oğlu olan büyük bilgin hocam Ahmet Emrî Yetkin, Profesör Ali Nihat Tarlan hocanın dostlarındandı. Arada Amasya'da mülâkî olurlar, Amasya Bayezid Kütüphanesi'nde saatler süren edebî sohbetlerde bulunurlardı. Hoca Emrî Efendi şiirlerinden pek çoğunu İstanbul'a Ali Nihat Bey'e gönderirdi. Mehmed Çavuşoğlu bu şiirlerden ve hocasının anlatmasından dolayı Emrî Efendiden haberdardı. Ben bildiğim şeylerin büyük bir bölümünü bu zâta med-yûnum. Onun rahle-i tadrîsinde bulunmakla müftehîrim.

Emrî Efendi 1974 yılında rahmet-i rahmâna kavuştu. Vefâtını Amasya Belediye Başkanı arkadaşım ânında bana bildirdi. O anda Çavuşoğlu dostum yanımda idi. O da gıyâben tanıdığı bu büyük ilim adamının kaybından benimle berâber çok müteessir oldu. Tesellî bâbında birşeyler söyleyerek ayrıldı. Ertesi gün elinde Ahmed Emrî Yetkin Üstâd'a Ebced hesabıyla düşürdüğü aşağıdaki târih ile geldi. İnanılmaz güzellikte olan bu târih, Yine Ali Nihat Bey merhûmun değerli öğrencilerinden Büyük Hattat Profesör Dr. Ali Alpaslan'ın lutfettiği yazı ile hocamın Amasya'daki kabrinin başına İstanbul'da mermere hakkettirerek gönderdik. Ruhları şad olsun.

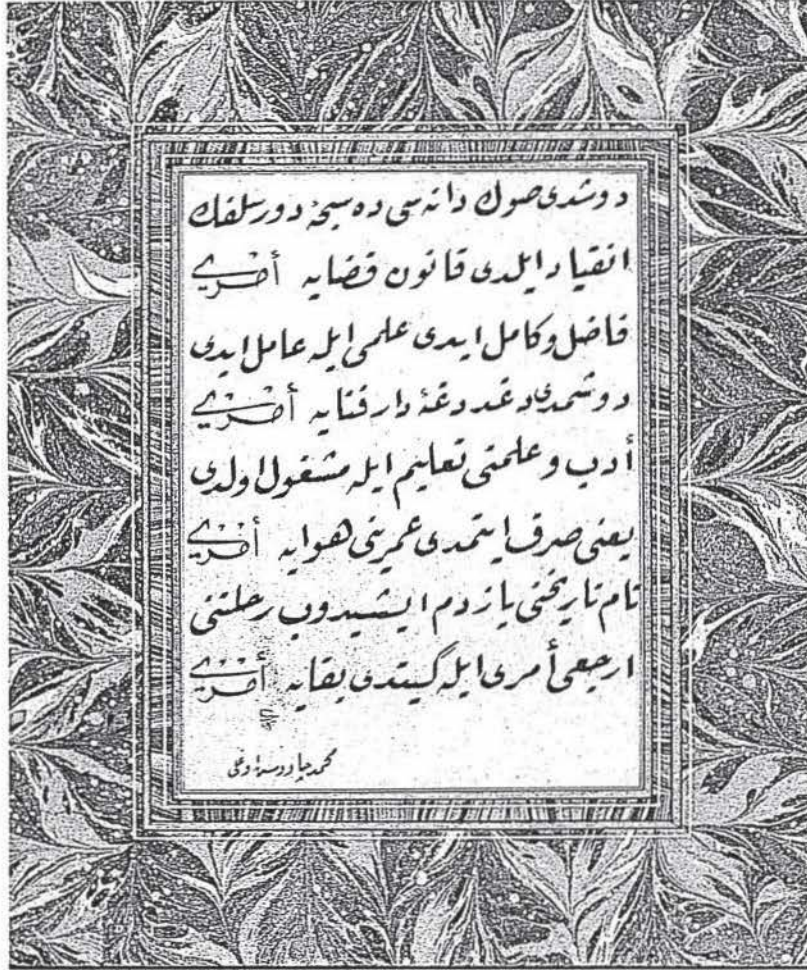
Amasya'lı Ahmed Emrî Yetkin'in Vefâtına Târih:

*Düştü son dânesi de sübha-yı devr-i selefin
İnkıyâd eyledi kânûn-i kazâya Emrî*

*Fâzıl u kâmil idi, ilmi ile âmil idi
Düşmedi dağdağa-i dâr-ı fenâyâ Emrî*

*Edeb ü ilmini tâlim ile meşgûl oldu
Yâni sarf etmedi ömrünü hevâyâ Emrî*

*Tâm târihini yazdım işidüp rihletini
İrci'î emri ile gitti bekâyâ Emrî.*

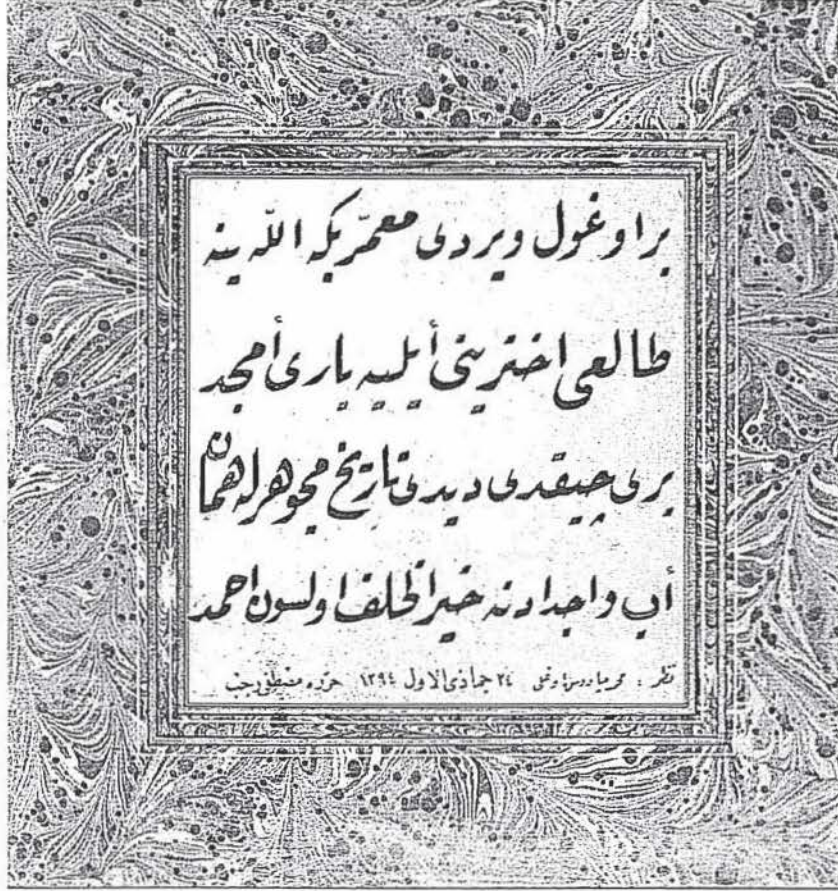

Zamanımızda Ebced Hesabını bilenler çok azaldı. Hele onunla târih düşürebilenler bir elin parmakları adedince bile yok artık. Mehmed Çavuşoğlu çok güzel târihler düşürüyordu. Bizim Emre doğduğunda şu târihi bize armağan etti:

*Bir oğul verdi Muammer beye Allah yine
Tâli'î ahterini eyleye Bârî emced*

*Biri çıktı dedi târihi mücevherle hemân
Eb ü ecdadına hayrî'l-halef olsun Ahmed.*

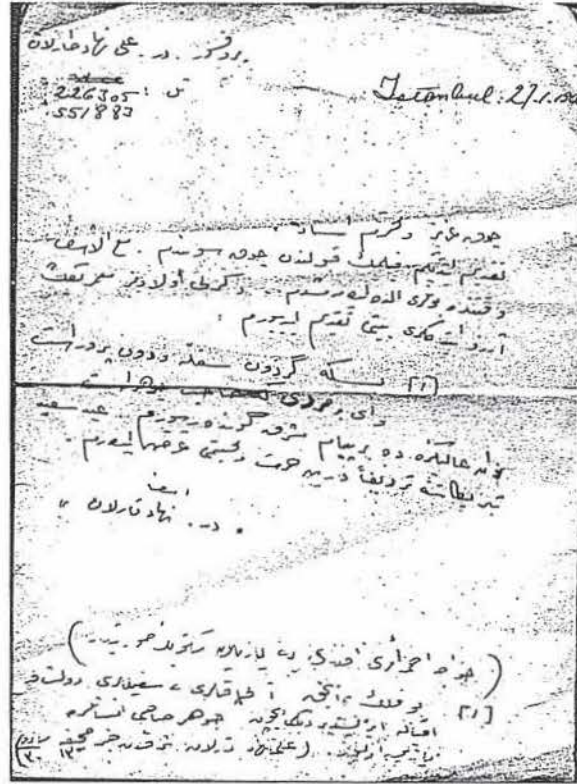
(Delikanlının adı Ahmet Emre Ülker) 24 C.evvel 1394.

Pakistan'ın Mevlâna hayrânı büyük millî şâiri İkbâl-i Lâhurî'nin "Pe-yâm-ı Meşrık - Şarkdan Haber" isimli eserini, Çavuşoğlu'nun muhterem hocası Ali Nihad Tarlan terceme etmiş ve bir nüshasını bana göndermişti. Okurken: "Bu felek, ancak alçakları, sefilleri devlet ve ikbâle erİştirdiği için cevher sâhibi insanlara yazık oluyor." anlamını taşıyan bir beytinin Farsça söylenişini bana bildirmesini kendilerinden ricâ etmiştim. Hocam Ahmed Emrî efendiye yazdıkları bir mektupla bildirmek lütfunda bulundular. Eski vefâlı ilim adamlarının bilgi isteğine ne kadar önem verdiklerinin bir belgesi :

"Bes ki gerdûn sifle ü dûn perverest,
Vây ber merdî ki sâhip cevherest."

Zamanımızda da aynen geçerli bu beyti merhum Çavuşoğlu ile sık sık okurduk.

Profesör Dr. Ali Nihad Tarlan

Tel: 226 305

.551 883

İstanbul, 27.1. 1966

Çok azîz dostum ve muhterem üstad,

Takdim ettiğim filmin kabûlünden çok sevindim. Maâlesef vaktinde bunları elde edememiştim. Değerli evlâdımız Muammer beyin arzu ettikleri beyti takdîm ediyorum.

*[1] Bes ki gerdûn sifle ü dûn perverest,
Vây ber merdî ki sâhip cevherest."*

Zât-ı âlînize de bir "Peyâm-ı meşrık" gönderiyorum. İyd-i saîd tebrîkâtına terdîfen derin hürmet ve muhabbetimi arz ederim.

İmza

"Dr. Nihad Tarlan"

(Hoca Ahmed Emrî'ye yazılan mektubun suretidir)

[1] Bu felek, ancak alçakları, sefilleri devlet ve ikbâle erîştirdiği için cevher sâhibi insanlara yazık oluyor.

(Ali Nihad Tarlan, Şarkdan Haber, sahife 12, madde 20)